

Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling

---

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2005/06:126 Strategiska utmaningar – En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling jämte två följdmotioner med fyra yrkanden samt ett motionsyrkande från allmänna motionstiden år 2005.

Med hänvisning till vad som anförs i skrivelsen, pågående arbete inom myndigheter och kommittéer m.m. avstyrks samtliga motionsyrkanden.

I skrivelsen betonas att hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Skrivelsen är en vidareutveckling av den svenska strategin för hållbar utveckling som presenterades år 2004. Strategin omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling – den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga. Utmaningar och möjligheter synliggörs. Mål och åtgärder presenteras i ett 99-punktsprogram. Strategin tar sin utgångspunkt i en vision för hållbar utveckling i ett längre tidsperspektiv. Det globala arbetet för hållbar utveckling i bl.a. FN behandlas liksom EU:s strategi för hållbar utveckling.

I skrivelsen presenterar regeringen en uppsättning indikatorer för hållbar utveckling, varav tolv huvudindikatorer har valts ut. Vidare lyfts fyra strategiska utmaningar fram, som enligt regeringen kommer att stå i fokus under den kommande mandatperioden

I betänkandet finns tre reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Visioner om det hållbara samhället	7
Arbete för hållbar utveckling	8
Förutsättningar och verktyg för ett framgångsrikt arbete	11
Reservationer	14
1. Definition av begreppet hållbar utveckling, punkt 2 (v, mp)	14
2. Ändrade huvudindikatorer, punkt 3 (m, fp, kd, c)	14
3. Uppföljning, punkt 4 (m, fp, kd, c)	15
Särskilt yttrande	16
Kvalitetssäkring (fp, kd, c, mp)	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Skrivelsen	17
Följdmotioner	17
Motion från allmänna motionstiden hösten 2005	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Visioner om det hållbara samhället

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ34 yrkande 2.

2. Definition av begreppet hållbar utveckling

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ35.

Reservation 1 (v, mp)

3. Ändrade huvudindikatorer

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ34 yrkande 3.

Reservation 2 (m, fp, kd, c)

4. Uppföljning

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ34 yrkande 1.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

5. Kvalitetssäkring

Riksdagen avslår motion 2005/06:MJ525 yrkande 7.

6. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2005/06:126 till handlingarna.

Stockholm den 30 maj 2006

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Catharina Elmsäter-Svärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Catharina Elmsäter-Svärd (m), Åsa Domeij (mp), Sinikka Bohlin (s), Alf Eriksson (s), Lennart Fremling (fp), Rune Berglund (s), Rolf Lindén (s), Sven Gunnar Persson (kd), Kjell-Erik Karlsson (v), Christina Axelsson (s), Lars Lindblad (m), Jan-Olof Larsson (s), Christin Hagberg (s), Ann-Kristine Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Anita Brodén (fp) och Claes Västerteg (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Sedan den 1 januari 2003 står det i regeringsformen att det allmänna skall främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet inrättades den 1 januari 2005 och samordningskansliet för hållbar utveckling flyttades till det nya departementet. Kansliets uppgift är att samordna arbetet med hållbar utveckling i samtliga departement och att vara idéskapande samt pådrivande i det nationella och internationella arbetet. Regeringen inrättade i början av år 2005 ett råd för hållbar utveckling under Boverket. Hållbarhetsrådet arbetar med att underlätta ett genomförande av den svenska strategin för hållbar utveckling, särskilt på lokal och regional nivå.

Regeringen har tagit fram en uppsättning indikatorer för hållbar utveckling, varav tolv huvudindikatorer, med hjälp av Statistiska centralbyrån. En uppföljning av de åtgärder som aviserades i den reviderade strategin för hållbar utveckling från år 2004 har genomförts och finns tillgänglig i Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet (M2006/723/Hu).

I november år 2005 var Regeringskansliet en av arrangörerna av en nationell konferens, Envisions, på temat Livskvalitet genom hållbar utveckling. En första konsultation med lokala, regionala och andra nyckelaktörer om hållbarhetsstrategin hölls i januari 2006 samarrangerat av Regeringskansliet och Hållbarhetsrådet. Syftet var bl.a. att informera om övergripande pågående arbete med att vidareutveckla strategin, inhämta synpunkter på detta arbete samt starta en dialog om samarbete för genomförande av strategin. Regeringen följer kontinuerligt upp och reviderar strategin, som bl.a. omfattar 99 åtgärder. Regeringen avser att revidera strategin år 2010.

Kommittén Utbildning för hållbar utveckling har bl.a. lämnat slutbetänkandet Att lära för hållbar utveckling (SOU 2004:104). Utredningen om en handlingsplan för hållbar konsumtion – för hushållen har lämnat betänkanterna Biffen, bilen, bostaden (SOU 2005:51) och Hållbara laster (SOU 2004:119). Vidare har Utredningen om utvärdering av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal lämnat slutbetänkandet Storstad i rörelse (SOU 2005:59). I juni 2004 presenterades Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse (Ds 2004:36). Innovationsstrategin är en viktig plattform för regeringens utformning av en tillväxt- och sysselsättningsinriktad politik. Vidare har högskolelagen (1992:1434) ändrats år 2006 för att främja en hållbar utveckling.

Regeringen har, sedan den senaste reviderade strategin för hållbar utveckling presenterades våren 2004 (skr. 2003/04:129, bet. 2004/05:MJU3, rskr. 2004/05:41), lämnat flera propositioner och skrivelser till riksdagen som behandlar centrala delar av hållbar utveckling.

Bakgrund

Sveriges första nationella strategi för hållbar utveckling lämnades till riksdagen år 2002, Nationell strategi för hållbar utveckling (skr. 2001/02:172, bet. 2001/02:MJU16, rskr. 2001/02:315). Strategin var ett steg i arbetet med att integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga dimensionen. Strategin hade två syften: att uppfylla det internationella åtagandet att presentera en strategi för hållbar utveckling i FN under år 2002 samt att redovisa och planera arbetet med hållbar utveckling i Sverige.

Den första revideringen gjordes år 2004 med En svensk strategi för hållbar utveckling (skr. 2003/04:129, bet. 2004/05:MJU3, rskr. 2004/05:41). Den uppmärksammade åtagandena vid FN-toppmötet för hållbar utveckling i Johannesburg år 2002 om bl.a. hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Den följde också på riksdagens beslut om en ny svensk politik för en rättvis och hållbar global utveckling som presenterades i propositionen Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) där målet om att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling omfattar alla politikområden. I den reviderade skrivelsen pekade regeringen ut fyra strategiska framtidsfrågor och redogjorde för pågående och kommande arbete inom åtta kärnområden. Regeringen aviserade också att strategin skulle revideras under år 2006.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Skrivelsen är en vidareutveckling av den svenska strategin för hållbar utveckling som presenterades år 2004. Strategin omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Strategin tar sin utgångspunkt i en vision för hållbar utveckling i ett längre tidsperspektiv. Det globala arbetet för hållbar utveckling i bl.a. FN behandlas liksom EU:s strategi för hållbar utveckling.

I skrivelsen presenterar regeringen en uppsättning indikatorer för hållbar utveckling, varav tolv valts ut som huvudindikatorer. Vidare lyfter regeringen fram fyra strategiska utmaningar som kommer att stå i fokus under den kommande mandatperioden. Utmaningar och möjligheter synliggörs och mål och åtgärder presenteras i ett 99-punktsprogram. De strategiska utmaningarna är:

– *Bygga samhället hållbart*, dvs. goda levnadsvillkor genom fysisk planering, regional utveckling, infrastruktursatsningar samt utveckling av boende- och stadsmiljöer.

- *Stimulera en god hälsa på lika villkor*, dvs. att skapa förutsättningar för en god hälsa för alla oavsett kön, etnisk tillhörighet, social eller kulturell bakgrund, sexuell läggning, ålder eller funktionshinder.
- *Möta den demografiska utmaningen*, dvs. åtgärder inom ett flertal politikområden för att klara den demografiska utmaningen i dess ekonomiska och sociala dimensioner.
- *Främja en hållbar tillväxt*, dvs. att tillväxten drivs av dynamiska marknader, en stark välfärds politik och en progressiv miljöpolitik.

Skrivelsen behandlar också mer generellt vilka förutsättningar och verktyg som behövs för ett effektivt genomförande och för att hållbar utveckling som mål, metod och förhållningssätt skall främjas.

Utskottets överväganden

Visioner om det hållbara samhället

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens vision om en hållbar utveckling och avstyrker ett motionsyrkande om att miljöaspekterna och generationsperspektivet i visionen för ett hållbart samhälle skall uppgraderas.

Skrivelsen

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Det gäller såväl nationellt som internationellt. I visionen om det hållbara samhället är politikens mål solidaritet och rättvisa i alla länder, mellan länder och mellan generationer. Regeringen anser att utgångspunkten är att vi människor inte får leva i dag på ett sätt som förstör våra barns eller framtida generationers möjlighet att leva ett gott liv. I skrivelsen anförs vidare att hållbar utveckling är ett förhållningssätt som aktivt måste präglade och forma politiken.

Motionen

Motionärerna bakom motion MJ34 (fp, m, kd, c) yrkande 2 framhåller att ett långsiktigt hållbart samhälle är ett samhälle där ekonomisk och social utveckling förenas med god miljö och att aktuella behov skall tillgodoses utan att kommande generationers möjligheter äventyras. Vidare anförs att miljöperspektivet i regeringens vision är svag. I motionen betonas att skyddet av äganderätten är en del i arbetet för ett hållbart samhälle, att frihandel är en grund för en mer hållbar värld samt att tillväxt och företagande är förutsättningar för ett hållbarare samhälle. Varje generation måste ta sitt ansvar. Enligt motionen är ett miljöanpassat näringsliv en viktig förutsättning för att ställa om Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle. Ett hållbart samhälle nås endast i samverkan mellan individer, familjer, organisationer, företag, olika politiska nivåer och nationer. Ett antal systemfel, som ibland försvårar möjligheterna att bygga ett hållbart samhälle, måste enligt motionärerna undanröjas. Motionärerna vill att miljöaspekterna och generationsperspektivet i visionen om ett hållbart samhälle skall uppgraderas.

Utskottets ställningstagande

Som framhålls i skrivelsen innebär hållbar utveckling att alla politiska beslut skall utformas på ett sätt som balanserat beaktar de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna i ett längre tidsperspektiv. En sådan utveckling förutsätter ett tydligt resursperspektiv. Utvecklingen vilar på att vi förmår nyttja, skapa och investera i de resurser som utgör basen för samhällsekonomin. Hit hör naturresurser, av människan skapade resurser som bebyggelse och infrastruktur, och sist men inte minst mänskliga resurser: alla kvinnor, män, flickor och pojkar, deras hälsa, kompetens och kreativitet. Som regeringen framhåller, tar hållbar utveckling sin utgångspunkt i en helhetsyn på samhällets behov, förutsättningar och problem, både nationellt och globalt. Ömsesidigt understödjande ekonomiska, sociala och miljömässiga insatser skall utformas till varandras förutsättningar. Ett sådant integrerat synsätt vilar på insikten att en god ekonomi är grunden för social rättvisa och skydd av miljön. Men även det omvända är giltigt; det som är bra för människan och miljön är långsiktigt bra också för ekonomin. I likhet med regeringen anser utskottet att hållbar utveckling utgår från ett gemensamt ansvar och förutsätter ett samhälle med demokratiska värderingar, respekt för de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Alla medborgare skall tillförsäkras likvärdiga rättigheter och möjligheter oavsett klass, ålder, kön, sexuell läggning, funktionshinder, etnisk eller kulturell tillhörighet, religiös eller annan trosuppfattning. Alla människor och samhälls nivåer ges förutsättningar att involveras och känna delaktighet. Ett samspel krävs därför mellan regeringen, myndigheter, arbetsmarknadens parter och frivilligorganisationer. Samverkande insatser fordras såväl lokalt som regionalt, nationellt, inom EU och globalt. Med det anförda ansluter sig utskottet till regeringens vision om en hållbar utveckling och föreslår samtidigt att motion MJ34 (fp, m, kd, c) yrkande 2 lämnas utan vidare åtgärd.

Arbete för hållbar utveckling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens uppfattning om hur arbetet för hållbar utveckling bör bedrivas och anser inte att begreppet långsiktigt hållbar utveckling bör omdefinieras. Utskottet anser att en rättvisande bild av läget kan tecknas med hjälp av de indikatorer som regeringen presenterat. Utskottet avstyrker därmed två motionsyrkanden om definitionen av hållbar utveckling och om ändring av indikatorer.

Jämför reservationerna 1 (v, mp) och 2 (m, fp, kd, c).

Skrivelsen

För fortsatt främjande av välfärd, nationellt och globalt, samverkar det internationella samfundet på en rad områden som stärker hållbarhetsarbetet. FN:s millenniedeklaration från år 2000 slår fast att global utveckling kräver en helhetssyn och utgör en plattform för det multilaterala arbetet med utveckling, fred och säkerhet.

Regeringen betonar vikten av ett samstämigt agerande inom och mellan olika politikområden för en politik för rättvis och hållbar global utveckling, där grundläggande värden som demokrati, alla människors lika värde och jämställdhet står i centrum. I skrivelsen framhålls även vikten av att vara lyhörd för fattiga människors egna perspektiv på utveckling. Genom denna politik och världens största utvecklingssamarbete räknat i procent av BNI (1 % år 2006), bidrar Sverige, enligt regeringen, aktivt till att uppnå FN:s mål om att halvera fattigdomen i världen till år 2015 och till att inspirera andra länder till ytterligare ansträngningar.

Hållbar utveckling är ett övergripande mål i EU:s fördrag sedan år 1999. Vid Europeiska rådets möte i Göteborg år 2001 antogs EU:s första strategi för hållbar utveckling. Samtidigt kompletterades Lissabonstrategin, EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, med en miljödimension. Genom beslut i Barcelona år 2002 utvecklades den internationella delen av hållbarhetsstrategin.

Inför FN:s toppmöte i september år 2005 gjordes en överenskommelse inom EU om nya mål för utvecklingsbiståndet, som innebär att alla EU-länder skall ha antagit målet att nå 0,7 % av BNI till år 2015. I november år 2005 enades biståndsministrarna om en ny utvecklingspolitik för EU, som innebär att EU:s utvecklingsbistånd inriktas på fattigdomsbekämpning i syfte att nå en hållbar global utveckling.

I Sverige identifierades fyra framtidsfrågor (miljödriven tillväxt och välfärd, en god hälsa – framtidens viktigaste resurs, en samlad politik för hållbart samhällsbyggande, barn- och ungdomspolitik för ett åldrande samhälle) i 2004 års strategi. Denna strategi vidareutvecklas. Regeringen vill nu fokusera på de fyra strategiska utmaningarna: bygga samhället hållbart, stimulera en god hälsa på lika villkor, möta den demografiska utmaningen och främja en hållbar tillväxt.

Regeringens mål är att arbetet med hållbar utveckling skall vara väl förankrat bland befolkning och organisationer i Sverige.

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Det innebär att alla politiska beslut skall utformas på ett sätt som beaktar de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna i ett längre tidsperspektiv. Regeringen har också som målsättning att staten skall vara ett föredöme i att främja sociala och miljömässiga hänsyn. I statliga företag, statlig fondförvaltning och i rollen som ägare av fastigheter och som arbetsgivare vill regeringen att hänsyn tas till ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenser i ett långsiktigt perspektiv.

De åtgärder som aviserats i strategin för hållbar utveckling kommer kontinuerligt att följas upp och redovisas, bl.a. avser regeringen göra en samlad halvtidsuppföljning.

I skrivelsen redovisas en lägesbild genom en lista med tolv huvudindikatorer. Listan gör, enligt regeringen, inte anspråk på att ge en fullständig bild av om Sveriges utveckling är hållbar eller inte. Indikatorerna är inte heller avsedda att spegla begreppet hållbar utveckling i alla dess olika delar.

Motionerna

Enligt motion MJ35 (–, mp) bör begreppet långsiktigt hållbar utveckling definieras utifrån målet att avvärja hot mot jordens livsuppehållande system. Denna definition bör ges en överordnad funktion. Motionärerna anser att det inte finns någon nu gällande distinkt definition i det politiska livet som vanligtvis förknippas med hållbar utveckling. Det är av oerhörd vikt att de intentioner som föranledde framväxten av det ursprungliga begreppet hållbar utveckling inte devalveras. Vidare framhålls att samhället inte kan blunda för det akuta behovet av att anpassa utvecklingen till vad som är ekologiskt hållbart. Motionärerna anser att ekonomisk och social hållbarhet är av stor vikt, men att regeringen måste vara tydligare när det gäller att framhålla de livsuppehållande ekosystemens och naturresursernas grundläggande betydelse för de andra dimensionerna och för samhällets överlevnad.

I motion MJ34 (fp, m, kd, c) begärs ändringar i huvudindikatorer och övriga indikatorer för en hållbar utveckling. Motionärerna anser att barns och ungdomars situation bör lyftas upp och bli en huvudindikator. Antalet ungdomar som lämnar grundskolan med gymnasiekompetens bör redovisas, liksom ungdomsarbetslösheten och brott mot barn under 16 år. En indikator som speglar barns och ungdomars psykosociala situation bör övervägas. Motionärerna begär också att fler miljöindikatorer tas fram (yrkande 3).

Utskottet

I juni 2005 antog Europeiska rådet ett uttalande om huvudprinciperna för en hållbar utveckling. I uttalandet definieras mål för miljöskydd, social rättvisa och sammanhållning, ekonomiskt välstånd och för internationellt ansvar. I uttalandet anges också tio principer för politiken. Uttalandet är ett åtagande för såväl EU som dess medlemsstater. Det är vägledande också för den svenska nationella strategin. I uttalandet formuleras inledningsvis bl.a. att syftet med hållbar utveckling är en ständig förbättring av livskvaliteten på jorden, både för nuvarande och kommande generationer. I uttalandet anförs vidare att hållbar utveckling handlar om att bevara jordens förmåga att uppehålla liv i hela dess mångfald. Utskottet ansluter sig

till den lista med huvudindikatorer som redovisas i skrivelsen och som regeringen framhåller inte gör anspråk på att fullt ut mäta om Sveriges utveckling är hållbar eller inte.

Vidare bör uppmärksammas att regeringen redovisat indikatorer som avser grundkrav i skolan, ungdomsarbetslöshet och trygghet i skolan. Huvudindikatorn våld avser såväl vuxna som barn. Utskottet vill också framhålla att det finns en indikator som mäter andelen skolungdomar som trivs mycket bra med livet. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att regeringen har tillsatt Utredningen om ungdomars livssituation utifrån stress och dess konsekvenser för den psykiska hälsan (U 2005:03), som skall vara avslutad i mitten av augusti.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ35 (–, mp) och MJ34 (fp, m, kd, c) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd från riksdagens sida.

Förutsättningar och verktyg för ett framgångsrikt arbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet har ingenting att invända mot regeringens beskrivning av förutsättningarna och de verktyg som behövs för ett framgångsrikt arbete. Utskottet ställer sig också bakom regeringens planering, mål och åtgärder för ett långsiktigt hållbart samhälle. Åtgärderna omfattar bl.a. uppföljning av arbetet och redovisning till riksdagen. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkanden om en ändrad hantering av uppföljningen av regeringens åtgärder och om kvalitetssäkring.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Skrivelsen

Visionen om hur ett hållbart samhälle skall realiseras måste enligt regeringen förankras i hela samhället genom en demokratisk process. Regeringen förutser att det kommer att krävas fortsatta satsningar för att skapa dialog om kopplingen mellan enskildas värderingar och livsstil samt mellan lokala och globala hållbarhetsproblem. I skrivelsen framhålls vidare att fortsatta satsningar krävs för att inkludera dem som nu upplever ett utanförskap och inte känner sig delaktiga i den demokratiska processen. Folk rörelser och det övriga föreningslivet har spelat och spelar enligt regeringen en viktig roll i detta arbete. I skrivelsen presenteras mål för delaktighet, för ansvarstagande och ledarskap, för samordning och tvärsektorieell samverkan, för hållbarhetsbedömningar, för hållbar offentlig upp-

handling samt för utbildning, kultur, information och attitydpåverkan. I skrivelsen anges också åtgärder för att nå målen, bl.a. ekonomiska styrmedel och skattepolitik samt olika uppföljningsåtgärder.

Motionerna

I MJ525 (fp, kd, c, mp) yrkande 7 begärs att kvantitativa och/eller kvalitativa delmål eller etappmål kopplas till kvalitetssäkringen av det hållbarhetsarbete som utförs av offentliga och privata aktörer i Sverige. Motionärerna vill att arbetet för en hållbar utveckling skall bedrivas på ett systematiskt sätt, vilket innebär att en övergripande kvalitetssäkring är önskvärd. Vidare anförts att kvalitetssäkring handlar om att åstadkomma ständiga förbättringar i fråga om konkreta resultat och arbetssätt. En förutsättning för detta är en tydlig ansvarsfördelning, en effektiv organisation, regelbundna utvärderingar och god uppföljning och redovisning. Enligt motionärerna skall kvalitetssäkringen syfta till en ökad helhetssyn och ett mer integrerat arbetssätt. På detta sätt anser motionärerna att risken för målkonflikter mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga mål kan minimeras.

I motion MJ34 (fp, m, kd, c) yrkande 1 framförs krav på en förändrad hantering av uppföljningen av regeringens arbete. Motionärerna anser att det inte längre är nödvändigt att genom en särskild skrivelse från regeringen följa upp arbetet varje år. I stället bör regeringen göra en större uppföljning en gång per mandatperiod. Nyckelindikatorerna bör dock presenteras årligen i samband med budgeten.

Utskottet

Utskottet ansluter sig till den av regeringen redovisade strategin för hållbar utveckling, som redovisats i det föregående avsnittet. Utskottet ställer sig också positivt till de indikatorer som tagits fram tillsammans med SCB och till de föreslagna åtgärder som redovisas i skrivelsen och som kommer att följas upp. Som framgår av skrivelsen kommer Hållbarhetsrådet att publicera en rapport varje år för att främja möjligheter och undanröja hinder för strategins genomförande på lokal och regional nivå. Strategin avses även bli föremål för extern granskning. I detta sammanhang bör även uppmärksammas att det i den pågående revideringen av EU:s strategi för hållbar utveckling övervägs ett system för kollegial granskning (peer review).

I regeringens åtgärdsprogram anförts vidare att en halvtidsuppföljning av de i strategin utpekade åtgärderna kommer att göras. I uppföljningen kommer bl.a. de indikatorer som arbetats fram, samt de rapporter om möjligheter och hinder i arbetet med hållbar utveckling som Hållbarhetsrådet och länsstyrelserna lämnar, att användas. Strategin kommer att revideras år 2010 och då kommer också hänsyn att tas till arbetet med EU:s reviderade hållbarhetsstrategi. Utskottet anser att regeringens planering av uppföljningsarbetet är väl avvägd.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att motionerna MJ525 (fp, kd, c, mp) yrkande 7 och MJ34 (fp, m, kd, c) yrkande 1 lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Definition av begreppet hållbar utveckling, punkt 2 (v, mp)
av Åsa Domeij (mp) och Kjell-Erik Karlsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ35.

Ställningstagande

Jag anser att begreppet långsiktigt hållbar utveckling bör definieras utifrån målet att avvärja hot mot jordens livsuppehållande system. Denna definition bör vara grundläggande och överordnas andra definitioner. De intentioner som låg bakom det ursprungliga begreppet hållbar utveckling måste upprätthållas. Ekonomisk och social hållbarhet är viktiga, men utvecklingen måste anpassas till vad som är ekologiskt hållbart.

2. Ändrade huvudindikatorer, punkt 3 (m, fp, kd, c)
av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Cecilia Widegren (m), Anita Brodén (fp) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ34 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att barns och ungdomars situation bör lyftas upp som en huvudindikator och att några indikatorer bör läggas till i syfte att redovisa barns och ungdomars välbefinnande.

3. Uppföljning, punkt 4 (m, fp, kd, c)

av Catharina Elmsäter-Svärd (m), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Lars Lindblad (m), Cecilia Widegren (m), Anita Brodén (fp) och Claes Västerteg (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:MJ34 yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det inte längre nödvändigt att regeringen genom en särskild skrivelse till riksdagen varje år följer upp arbetet för hållbar utveckling. Detta arbete kan då lätt förfalla till slentrian. Vi anser att regeringen i stället bör göra en större uppföljning varje mandatperiod och dessemellan redovisa utvecklingen för nyckelindikatorerna i samband med budgetpropositionen.

Särskilt yttrande

Kvalitetssäkring (fp, kd, c, mp)

Åsa Domeij (mp), Lennart Fremling (fp), Sven Gunnar Persson (kd), Anita Brodén (fp) och Claes Västerteg (c) anför:

Motion MJ525 tar upp frågor kring behovet av kvalitetssäkring av hållbarhetsarbetet. Motionärerna anser att offentliga och privata aktörers arbete för en hållbar utveckling skall bedrivas på ett systematiskt sätt. Vi delar motionärernas åsikt att övergripande kvalitetssäkring av dessa aktörers hållbarhetsarbete är önskvärd. Kvalitetssäkring handlar om att åstadkomma ständiga förbättringar i fråga om konkreta resultat och arbetssätt. En förutsättning för detta är en tydlig ansvarsfördelning, en effektiv organisation, regelbundna utvärderingar samt god uppföljning och redovisning. Kvalitetssäkring av hållbarhetsarbetet skall även syfta till en ökad helhetssyn och ett mera integrerat arbetssätt. På detta sätt kan risken för att målkonflikter uppstår mellan ekonomiska, sociala och miljömässiga mål minimeras. Kvalitetssäkringsarbetet bör åtföljas av kvantitativa och kvalitativa delmål eller etappmål – nationellt, regionalt och lokalt. Vi har konstaterat att regeringens arbete med hållbarhetsskrivelsen mer och mer går mot ett antal uppföljningsmål. Vi kommer att följa utvecklingen noggrant för att förvissa oss om att delmålen kopplas till kvalitetssäkringen av det hållbarhetsarbete som utförs av offentliga och privata aktörer i Sverige.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2005/06:126 Strategiska utmaningar En vidareutveckling av svensk strategi för hållbar utveckling.

Följdmotioner

2005/06:MJ34 av Sverker Thorén m.fl. (fp, m, kd, c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om skrivelsens funktion och en förändrad hantering av uppföljningen av regeringens arbete i fortsättningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om en vision för hållbar utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ändringar i huvudindikatorer och redovisade indikatorer för en hållbar utveckling.

2005/06:MJ35 av Karin Svensson Smith m.fl. (–, mp):

Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett förslag till distinkt definition av begreppet långsiktigt hållbar utveckling utifrån målet att avvärja hot mot jordens livsuppehållande system och att denna definition ges en överordnad funktion i skrivelsen.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:MJ525 av Anita Brodén m.fl. (fp, kd, c, mp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att kvantitativa och/eller kvalitativa delmål eller etappmål kopplas till kvalitetssäkringen av det hållbarhetsarbete som utförs av offentliga och privata aktörer i Sverige.